Sisäministeriö
Inrikesministeriet

VASTINE
25.5.2026

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

Hallintovaliokunnalle

Sisäministeriön vastine asiassa HE 51/2026 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä vastinetta valiokunnan hallituksen esityksestä HE 51/2026 vp saamiin asiantuntijalausuntoihin. Perustuslakivaliokunta esitti lausunnossaan PeVL 33/2026 vp, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 12.6.2026, samaan aikaan hallituksen esitykseen HE 52/2026 vp sisältyvien lakiehdotusten kanssa. Käsillä olevalla esityksellä pannaan joiltain osin kansallisesti täytäntöön myös Euroopan muuttoliike- ja turvapaikkasopimukseen (pakti) sisältyvää sääntelyä. Tämä koskee erityisesti ehdotuksia, jotka koskevat siirtopäätöksiin liittyviä toimivaltasäännöksiä (151 ja 152 §) ja turvaamistoimia koskevia säännösehdotuksia.

1. Oleskeluluvan raukeaminen (59 §)

Maahanmuuttovirasto katsoo, että ehdotetun ulkomaalaislain 59 §:n 1 momentin 3 kohdan soveltamisala jää epäselväksi siltä osin, koskeeko aiemman oleskeluluvan raukeaminen myös pysyviä oleskelulupia ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupia. Ehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa ei käsitellä pysyväisluonteisten lupien asemaa.

> **Sisäministeriö** pitää Maahanmuuttoviraston ehdotusta perusteltuna. On tärkeää, että säännös on lakia soveltavan viranomaisen näkökulmasta mahdollisimman selkeä. Ehdotettu 59 §:n 1 momentin 3 kohta on tarkoitettu sovellettavaksi sekä määräaikaisiin että pysyviin oleskelulupiin. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-lupaa säännös ei kuitenkaan koskisi, sillä EU-lainsäädännöstä ei vaikuttaisi olevan johdettavissa kahden päällekkäisen luvan kieltoa. Ehdotettua säännöstä voitaisiin tarkentaa seuraavasti:
>
> *3) oleskelun tarkoitus on muuttunut ja luvan haltijalle myönnetään uusi **määräaikainen tai pysyvä** oleskelulupa taikka 10 luvun mukainen oleskeluoikeus.*

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

2. Ennakollinen maahantulokielto

Ulkoministeriö toteaa, että ulkomaalaislakiin lisättäväksi ehdotetulla ennakollisella maahantulokiellolla voi olla myönteisiä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen. Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) oikeuskäytännössä ei ole vakiintuneita ratkaisuja, joissa olisi arvioitu ennakollista maahantulokieltoa tilanteessa, jossa kielto perustuu ennakoituun maahantulosäännösten rikkomiseen tai turvallisuusuhkaan. Ulkoministeriö viittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) tapaukseen *Nada v. Sveitsi* (suuri jaosto, nro 10593/08). Ratkaisusta ilmenee, että myös turvallisuusperusteisiin tai kansainvälisiin velvoitteisiin nojaavat liikkumis- ja maahantulorajoitukset edellyttävät yksilöllistä arviointia, suhteellisuutta sekä mahdollisuutta tehokkaaseen oikeussuojaan.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ennakollisen maahantulokiellon määräämisen tulisi perustua huolelliseen tapauskohtaiseen harkintaan ja hyvän hallinnon periaatteisiin (ml. viranomaisen päätöksen perusteluvelvollisuus) ja ennakollinen maahantulokielto tulisi määrätä vain luotettavien ja varmistettujen tietojen perusteella huomioiden ennakollisen maahantulokiellon mahdolliset vaikutukset henkilön liikkumisvapauteen sekä yksityis- ja perhe-elämän suojaan.

> **Sisäministeriö** toteaa, että ennakollista maahantulokieltoa koskeva ehdotus turvaa yksilöllisen arvioinnin, suhteellisuusperiaatteen noudattamisen ja mahdollisuuden tehokkaaseen oikeussuojaan. Ehdotusta on arvioitu näistä näkökulmista käsin esityksen säätämisjärjestysperusteluissa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan käsitellyt ennakollista maahantulokieltoa yksinomaan kuulemisvelvoitteesta poikkeamisen osalta.
>
> Sisäministeriö toteaa myös, että Suomen turvallisuusviranomaisilla on asiantuntemusta näyttökynnysten arvioinnista esitutkinta-, pakkokeino- ja ulkomaalaisoikeudellisissa menettelyissä. Niillä on myös maahantulokiellon määräämisen edellyttämää asiantuntijuutta eri menetelmistä ja tiedon lähteistä saatujen ja erilaatuisten tietojen käsittelyyn ja arviointiin, sekä oikeudellisen kokonaisharkinnan tekemiseen. Voidaan olettaa, että tapaukset, joissa perhe-elämän suoja tulisi arvioitavaksi, olisivat harvinaisia.

Ulkoministeriö katsoo, että ehdotettua ulkomaalaislain ennakollista maahantulokieltoa on arvioitava EIS:n menettelyllisten oikeusturvavaatimusten näkökulmasta. Sääntely mahdollistaisi maahantulokiellon määräämisen ulkomailla oleskelevalle ilman ennakkokuulemista, päätöksen välittömän voimaantulon sekä SIS-kuulutuksen tekemisen ennen tiedoksiantoa. Ulkoministeriö korostaa myös sitä, että muutoksenhakumenettelyiden maahantulokieltoasioissa tulee olla erillisiä viisumi- tai oleskelulupa-asioita koskevista muutoksenhakumenettelyistä.

Ulkoministeriön näkemyksen mukaan on tärkeää, että maahantulokieltopäätöksen

tiedoksianto ennakolliseen maahantulokieltoon määrätylle henkilölle ei jää automaattisesti riippumaan siitä, hakeeko henkilö myöhemmin maahantuloon tai oleskeluun oikeuttavaa lupaa. Samalla ulkoministeriö tunnistaa tarpeen viivästyttää päätöksen tiedoksiantoa poikkeuksellisissa ja rajatuissa tilanteissa hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla yksilöllisesti perustelluista ja lain tasolla määritellyistä syistä.

> **Sisäministeriö** viittaa esityksen säätämisjärjestysperusteluihin sekä perustuslakivaliokunnan lausuntoon oikeusturvan takaamisen osalta. Vaikka oikeus tulla omassa asiassaan kuulluksi on keskeinen hyvän hallinnon edellytys, on esityksessä arvioitu, että ennakollisen maahantulokiellon määräämisen yhteydessä siitä voitaisiin käsillä olevassa poikkeuksellisessa tilanteessa luopua. Kuuleminen voisi nimittäin johtaa siihen, että maahantulokieltoon määrättävä henkilö saattaisi välittömästi tiedon kuulemispyrkimyksistä saatuaan pyrkiä Schengen-alueelle jonkin toisen jäsenvaltion kautta. Tällöin Suomen määräämän maahantulokiellon vaikutukset menettäisivät merkityksensä.
>
> Sisäministeriö katsoo, että ehdotuksessa olisi kyse vastaavankaltaisesta tilanteesta kuin hallintolain 34 §:n 2 momentin 4 kohdassa, jonka mukaan kuulemista ei tarvitse suorittaa, jos kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että ehdotettu sääntely, joka sinänsä merkitsee poikkeamista 21 §:n 2 momentin kuulemista koskevasta pääsäännöstä, ei muodostu säätämisjärjestykseen vaikuttavalla tavalla ongelmalliseksi. Perustuslakivaliokunta korostaa kuitenkin tarvetta soveltaa ehdotettua sääntelyä huolellisesti.
>
> Sisäministeriö toteaa, että ehdotettu tiedoksiantomenettely vasta siinä vaiheessa, kun henkilö pyrkii Suomeen tai Schengen-alueelle, on tarkoitettu poikkeukselliseksi menettelyksi, jolla kuitenkin taataan henkilön tosiasiallinen mahdollisuus valittaa. Perustuslakivaliokunta ei ole nostanut tiedoksiantomenettelyä esiin lausunnossaan.

Helsingin hallinto-oikeus toteaa, että kyseessä olisi täysin uusi sääntely, johon liittyy merkittäviä ennakollisen maahantulokiellon kohteena olevan henkilön oikeusturvaa koskevia kysymyksiä. Hallinto-oikeus toteaa, että esityksessä ei tarkemmin määritellä, milloin painavat syyt maahantulokiellon määräämiseen voisivat olla käsillä. Lisäksi hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että ennakollisen maahantulokiellon määräisi poliisiviranomainen (Keskusrikospoliisi), jolla ei ole aiempaa kokemusta maahantulokieltojen määräämisestä.

> **Sisäministeriö** toteaa, että ennakollisen maahantulokiellon määräämiskynnystä on haluttu nostaa edellyttämällä painavia syitä katsoa, että ulkomailla oleskeleva kolmannen maan kansalainen muodostaisi vakavan uhan yleiselle

järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Painavien syiden käsilläolo on aina arvioitava tapauskohtaisesti. Kyse voisi olla esimerkiksi siitä, että on riittävä näyttö, että juuri tietyt kolmannen maan kansalaiset pyrkivät muodostamaan Suomeen (tai Schengen-alueelle) sellaisia siteitä, joiden tarkoituksena on jalkauttaa rikosten tekoon luotu organisaatio. Ennakollisen maahantulokiellon määrääminen edellytettäisi riittävän raskauttavaa ja yksilöityä tietoa Schengen-alueen ulkopuolella olevasta kolmannen maan kansalaisesta, jolla on mahdollisesti aikomus matkustaa Schengen-alueelle tai jonka matkustamisen estäminen ennalta on välttämätöntä, vaikka välittömästä aikomuksesta ei olisikaan viitteitä.

Mitä tulee Keskusrikospoliisin rooliin maahantulokiellon määräävänä viranomaisena, voidaan todeta, että Keskusrikospoliisilla on kokemusta nimenomaan turvallisuusuhan olemassaolon arvioinnista. Kun ennakollisen maahantulokiellon määräämisen syyt liittyisivät terrorismiin tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen, olisi todennäköistä, että maahantulokiellon määräämisellä olisi kyseisen toiminnan kautta jokin yhteys Suomeen. Päätöksenteon keskittäminen yhdelle viranomaiselle tukisi päätösten yhdenmukaisuutta ja laatua.

Helsingin hallinto-oikeus viittaa esityksen perusteluihin (s. 104) koskien asian käsittelyä hallinto-oikeudessa ja kiinnittää huomiota siihen, ettei esityksessä ole tältä osin eritelty sitä, onko merkitystä tältä osin annettava sille, onko ennakollinen maahantulokielto määrätty yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden vai kansallisen turvallisuuden vaarantumisen vuoksi. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä on kuvattu käytössä oleva menettely koskien tilanteita, joissa suojelupoliisi on antanut lausunnon, jossa se on katsonut valittajan maassa oleskelun vaarantavan valtion turvallisuuden ja jonka perusteiden suojelupoliisi on katsonut olevan asianosaiselta salassa pidettäviä.

Itä-Suomen hallinto-oikeus toteaa, että hallituksen esityksessä kuvattu nykyinen menettely, jossa hallinto-oikeuden ratkaisun kannalta merkityksellisiä tietoja ei ole sisällytetty suojelupoliisin lausunnon asianosaisjulkiseen eli valittajalle ja hänen oikeudenkäyntiavustajalleen annettavaan osaan, on hyvin kyseenalainen valittajan oikeusturvan ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin kannalta.

Sisäministeriö toteaa, että esityksen perusteluissa on kuvattu oleskelulupa-asioissa noudatettava menettely, kun suojelupoliisi antaa asiassa lausunnon. Korkein hallinto-oikeus on oikeuskäytännössään pitänyt kyseistä menettelyä lainmukaisena. Tämän menettelyn voidaan katsoa vertautuvan ennakollisen maahantulokiellon määräämistä koskevaan menettelyyn.

On arvioitavissa, että asianosaisjulkisuuden rajoittamiselle ei liene kaikissa tapauksissa oikeudellisia perusteita, eikä välttämättä toiminnallista tarvettakaan. Keskeistä on kuitenkin julkisuuslaissa säädetyt asiakirjajulkisuuden ja asian-

osaisen tiedonsaantioikeuden rajoitukset, jolloin asianosaisjulkisuuden rajoittaminen voi tulla kyseeseen riippumatta siitä, määrätäänkö ennakollinen maahantulokielto yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden vai kansallisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella.

Helsingin hallinto-oikeus katsoo, että esitetyn ulkomaalaislain 206 §:n 5 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa mainittu merkitsisi lähtökohtaisesti hallinto-oikeuksissa järjestettävien suullisten käsittelyjen määrän lisääntymistä, ja toteaa, että pitkien maahantulokieltojen vuoksi suullisia käsittelyjä järjestettäisiin ja kansallisen turvallisuuden vaarantamisen uhkaa arvioitaisiin mahdollisesti useita vuosiakin ennakollista maahantulokieltoa koskevan päätöksen tekemisen jälkeen. Hallinto-oikeus kiinnittää myös huomiota ulkomailla olevien henkilöiden kuulemisessa suullisten käsittelyjen järjestämiseen ja etäyhteyksien käyttämiseen liittyviin käytännön ongelmiin.

Itä-Suomen hallinto-oikeus katsoo, että näkemys, jonka mukaan suullinen käsittely voidaan toteuttaa kuulemalla ulkomailla oleskelevaa valittajaa etäyhteyksin, on ongelmallinen mm. valtioiden suvereniteettiin liittyvien kysymysten osalta. Hallinto-oikeus kyseenalaistaa hallituksen esityksessä omaksutun kannan, jonka mukaan ehdotus turvaisi ennakolliseen maahantulokieltoon määrätyn henkilön oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Sisäministeriöllä ei ole kattavaa kuvaa siitä, missä määrin etäyhteyksiä hyödynnetään tällä hetkellä suullisissa käsittelyissä. Ministeriön käsityksen mukaan niitä kuitenkin hyödynnetään. On selvä, että ennakollinen maahantulokielto menettäisi merkityksensä, jos sen kohteella olisi oikeus saapua Schengen-alueelle suullista käsittelyä varten.

3. Säilöönoton enimmäiskeston laskenta

Ulkoministeriö toteaa, että EIS:n 5 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaan vapaudenriisto maasta poistamisen yhteydessä on sallittu vain tarkoin rajatuissa tilanteissa. EIT:n vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällainen säilöönotto voi olla tämän määräyksen nojalla hyväksyttävää ainoastaan silloin, kun toimenpide liittyy aidosti vireillä olevaan maastapoistamismenettelyyn eikä muodostu mielivaltaiseksi. EIT on korostanut, että säilöönoton tulee tapahtua vilpittömässä tarkoituksessa, sen tulee olla läheisessä yhteydessä maasta poistamisen täytäntöönpanoon, perustua yksilölliseen harkintaan ja olla oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Säilöönottoa ei voida pitää sopimuksen mukaisena, mikäli maasta poistamista ei tosiasiallisesti edistetä tai jos poistamiselle ei ole realistista toteuttamismahdollisuutta, sillä tällöin vapaudenriisto muuttuu mielivaltaiseksi. Lisäksi EIT on korostanut, että säilöönoton perusteita ja kestoa tulee arvioida jatkuvasti, eikä vapaudenmenetys saa muodostua automaattiseksi tai tarkoituksettomasti pitkittyväksi seuraamukseksi maastapoistamismenettelyn yhteydessä. EIT on myös korostanut, että säilöönotto maasta poistamista varten on sallittua vain

niin kauan kuin toimenpiteet etenevät asianmukaisella huolellisuudella ja poistaminen on aidosti toteutettavissa.

Sisäministeriö katsoo, että säilöönottoa koskevaan sääntelyyn ehdotettavien muutosten arvioinnissa on tärkeä ottaa huomioon voimassa oleva turvaamistoimien määräämistä ja säilöön ottamista koskeva ulkomaalaislain sääntely. Ulkomaalaislaissa taataan kattavasti säilöön otettujen ulkomaalaisten oikeudet:

- Säilöönoton määräämisen tulee aina olla välttämätöntä ja oikeasuhtaista (117 a § 1 mom.).
- Säilöönottoon voidaan turvautua viimesijaisena keinona, jos muita vaihtoehtoisia turvaamistoimia ei voida soveltaa tehokkaasti (121 § 1 mom.).
- Säilöönotto edellyttää aina yksilöllistä arviointia (121 § 1 mom.).
- Käräjäoikeus käsittelee säilöönottoa koskevan asian viipymättä säilöönottopäätöksen tekemisen jälkeen (124 § 2 mom.).
- Käräjäoikeus tarkastelee säilöönottoa viran puolesta uudelleen kolmen kuukauden välein, jollei asia ole ollut esillä säilöön otetun pyynnöstä aiemmin (128 § 2 mom.). Säilöön otettu voi pyytää säilöönoton käsittelyä kahden viikon välein (128 § 1 mom.).
- Säilöönottoa voidaan jatkaa vain niin pitkään kuin maasta poistamiseen on kohtuullinen mahdollisuus (127 § 3 mom.).
- Asiaa käsittelevän viranomaisen on määrättävä säilöön otettu päästettäväksi heti vapaaksi, kun edellytyksiä säilössä pitämiselle ei enää ole (117 § 3 mom.; 127 § 1 mom.).
- Alaikäisten säilöönotolle on säädetty erikseen lyhyet määräajat, eivätkä ehdotetut säännökset koskisi heitä (122 § 2 ja 4 mom.).

Ehdotetun 127 §:n 4 momentin täsmentäminen

Etelä-Karjalan käräjäoikeus nostaa esiin havaitsemiaan ristiriitoja ehdotetun säännöksen ja sen perustelujen välillä. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan ”Tästä syystä 4 momentissa säädettäisiin, että jos ulkomaalainen on otettu säilöön oleskeluoikeutta koskevan päätöksen muutoksenhakumenettelyn aikana 117 a §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, otetaan tämän 2 momentissa tarkoitetun säilöönoton kesto huomioon myös 3 momentissa tarkoitetun enimmäiskeston laskennassa.” Etelä-Karjalan käräjäoikeuden käsityksen mukaan ehdotetun 4 momentin oikeusohje em. laskentatavasta on tarkoitettu koskemaan myös tilanteita, joissa ulkomaalainen on ollut säilöön otettuna jo ennen muutoksenhakumenettelyä, toisin kuin perustelujen sanamuoto ”on otettu säilöön” antaa ymmärtää.

Sisäministeriö toteaa, että ehdotetun 4 momentin tarkoituksena on selventää sitä, että jos henkilö on otettuna säilöön vastaanottodirektiivin tai hallinta-asetuksen perusteella (117 a §:n 1 mom. 1 kohta) muutoksenhakumenettelyn aikana, tämän muutoksenhakumenettelyn aikana tapahtuneen säilöönoton kesto lasketaan mukaan myös paluudirektiivin mukaiseen (117 a §:n 1 mom. 2 kohta) säilöönoton enimmäiskestoaikaan. Muutoin eri EU-säädösten alaan kuuluvat säilöönotot lasketaan itsenäisesti, eivätkä ne vaikuta toisiinsa. Merkitystä ei siis

ole sillä, milloin säilöönotto on alkanut, vaan sillä, että ainoastaan muutoksenhakumenettelyn aikaan kohdistuva säilöönotto lasketaan myös 127 §:n 3 momentin mukaiseksi (paluudirektiiviin perustuvaksi) säilöönotoksi. Perusteluista saattaa saada väärän käsityksen tältä osin ja asiaa voisi olla hyvä selventää valiokunnan mietinnössä. Kysymystä siitä, mitä aikaa tarkemmin ottaen tarkoitetaan, kun puhutaan muutoksenhakumenettelyn aikana tapahtuvasta säilöönotosta, käsitellään tarkemmin alempana.

Etelä-Karjalan käräjäoikeus katsoo, että ehdotetun 4 momentin sanamuoto on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä sen suhteen, onko 2 momentissa tarkoitetun tai hallinta-asetukseen perustuvan säilöönoton kesto otettava muutoksenhakumenettelyn johdosta huomioon (3 momentin mukaisen säilöönoton keston laskennassa) kokonaisuudessaan vai ainoastaan muutoksenhakumenettelyn ajalta. Perusteluiden (HE s. 78 – 79) perusteella jälkimmäinen tulkinta on oikea, mutta tämä olisi syytä kirjata selkeämmin myös lakiin.

Sisäministeriö katsoo, että ehdotettua 4 momenttia voitaisiin täsmentää seuraavalla tavalla:

Edellä 3 momentissa tarkoitetun säilöönoton enimmäiskeston laskennassa ei oteta huomioon 2 momentissa tarkoitetun tai hallinta-asetukseen perustuvan säilöönoton kestoa. Myöskään 2 momentissa tarkoitetun säilöönoton tai hallinta-asetukseen perustuvan säilöönoton enimmäiskeston laskennassa ei oteta huomioon 3 momentissa tarkoitetun säilöönoton kestoa. Jos kuitenkin ulkomaalainen on otettuna säilöön oleskeluoikeutta koskevan päätöksen muutoksenhakumenettelyn aikana 117 a §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, otetaan edellä 2 momentissa tarkoitetun tai hallinta-asetukseen perustuvan säilöönoton kesto ***muutoksenhakumenettelyn ajalta*** *huomioon 3 momentissa tarkoitetun säilöönoton enimmäiskeston laskennassa.*

Etelä-Karjalan käräjäoikeus huomauttaa myös, että säännöstä sovellettaessa voisi epäselvyyttä aiheuttaa se, mistä ajankohdasta ehdotuksessa tarkoitetun ”muutoksenhakumenettelyn” katsotaan alkavan.

Sisäministeriö toteaa, että ehdotettu säännös perustuu EUT:n ratkaisuun asiassa C-357/09, Kadzoev (53 ja 54 kohta), jossa nyt käsillä olevaan aikaan (muutoksenhakumenettelyyn) viitataan ”aikana, kun lainkäyttöelin harjoittaa maastapoistamispäätöksen laillisuuteen kohdistuvaa valvontaansa”. Samasta ajankohdasta on kyse EUT:n ratkaisussa asiassa C-181/16 Gnandi (44 kohta), jossa todetaan, että ”niin kauan kuin hakijan, jonka hakemus on hylätty, on sallittua jäädä maahan odottaessaan muutoksenhakumenettelyn päättymistä, ja että erityisesti tänä aikana häntä ei voida kyseisen direktiivin 15 artiklan nojalla ottaa säilöön maasta poistamista varten.”

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

Sisäministeriö toteaa, että käsillä olevassa säännöksessä viitattu ”muutoksenhakumenettely” -käsite liittyy kiinteästi 117 a §:n 2 momenttiin ehdotettuun uuteen säännökseen. Kyseisen säännöksen perusteluissa (s. 76-77) kuvataan tarkemmin sitä, mihin aikaan säännöksessä tarkoitetulla ”muutoksenhakumenettelyllä” viitataan. Kyse on siis ajasta siitä lähtien, kun vastuuviranomainen on päätöksellään ensimmäisessä asteessa hylännyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, ja jatkuen siihen asti, kunnes päätös tulee täytäntöönpanokelpoiseksi.

Säilöönoton enimmäiskeston kirjaaminen lakiin

Helsingin käräjäoikeus katsoo, että kannatettavasta tavoitteestaan huolimatta esitetty ulkomaalaislain 127 § ei selkiytä lainsäädäntöä ja oikeustilaa siitä, milloin säilöön otettu viimeistään on päästettävä vapaaksi. Ehdotetusta säännöksestä ei käy yksiselitteisesti ilmi säilössäpidon enimmäiskesto. Helsingin käräjäoikeus toteaa ehdotetun yhteisen enimmäissäilössäpitoajan, 30 kuukautta, olevan kuitenkin erittäin pitkä aika henkilön vapauden rajoittamiselle. Käräjäoikeuden soveltamiskäytännössä pitkät, lähes vuoden kestävät säilössäpitoajat ovat hyvin harvinaisia. Tämänhetkisestä soveltamiskäytännöstä ei ole esitettävissä tarvetta edelleen pidentää kokonaismääräaikaa.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos ei pidä ongelmattomana ehdotettua säilöönoton enimmäiskeston laskentaa koskevaa sääntelyä ja toteaa asiaa mutkistavan myös se, että henkilön mahdolliset aiemmat säilöönotot on myös tietyissä tilanteissa otettava mukaan laskuihin. Selkeämpi olisi, jos säilössä pitämiselle olisi yksi yhteinen enimmäisaika, joka laskettaisiin riippumatta säilössä pidon perusteena olevasta yleisestä edellytyksestä. Myös **Poliisihallitus** katsoo, että lain soveltajan kannalta parhaiten soveltuvin lainkirjaus olisi sellainen, jossa säädettäisiin yksiselitteinen pisin säilössäpitoaika, joka koskisi kaikkia tilanteita, myös EU kansalaisia. Kuitenkin yksityiskohtaisissa perusteluissa on mainittu tältä osin pisimmäksi ajaksi 30 kuukautta. Tämä auttaa lainsoveltajaa ymmärtämään laskentalogiikka.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos kiinnittää huomiota EUT:n ennakkoratkaisuun asiassa C-150/24 Aroja, jossa tuomioistuin katsoi, että säilössäpidon enimmäisaikaa laskettaessa tulee huomioida kaikki säilössäpitojaksot, jotka liittyvät saman maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanoon. Enimmäisaikojen täytyttyä henkilö voitaisiin ottaa uudelleen säilöön vain, jos aiemman päätöksen täytäntöönpanosta on uskottavasti ja lopullisesti luovuttu. Lainsäädännössämme ei ole määritelty tilannetta, jolloin täytäntöönpanosta olisi luovuttu.

Sisäministeriö toteaa, että säilöönoton enimmäiskeston laskennan perusteita on tuotu esiin säännöskohtaisissa perusteluissa. Selkeä EUT:n oikeuskäytännöstä tuleva lähtökohta on, että eri EU-säädöksiin perustuvia säilössäoloaikoja ei lasketa yhteen. Ainoa poikkeus tähän sääntöön on nyt ehdotettavassa 127 §:n 4 momentin viimeisessä virkkeessä. Edellä todettu tarkoittaa 127 §:n näkökul-

masta sitä, että 2 momentin 6 + 6 kk lasketaan itsenäisesti suhteessa 3 momentin 6 + 12 kk enimmäiskestoon. Perustelujen mukaan näin laskettuna kahden erillisen, yksittäisen prosessin (turvapaikkaprosessi ja maastapoistamisprosessi) yhteinen säilöönoton enimmäiskesto voisi olla enintään 30 kk.

Lausunnoissa kiinnitetään huomiota myös EUT:n ratkaisuun asiassa C-150/24 Aroja, jossa tuomioistuin katsoi, että säilössäpidon enimmäisaikaa laskettaessa tulee huomioida kaikki säilössäpitojaksot, jotka liittyvät saman maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanoon. Olennaista siis on, että kyse on saman maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanosta. Monimutkaisissa tapauksissa voi olla niin, että henkilö hakee useampaan kertaan turvapaikkaa tai oleskelulupaa ja hänelle saatetaan tehdä useampia maastapoistamispäätöksiä. Näissä tilanteissa, sekä silloin, jos kyseeseen lisäksi tulee EU:n hallinta-asetuksessa tai paluurajamenettelyasetuksessa tarkoitetut säilöönotot, jää enimmäiskeston laskeminen väistämättä yksittäistapauksittain määritettäväksi.

Edellä on todettu EUT:n ottaneen hiljattain kantaa maastapoistamisvaiheessa tehtyjen säilöönottojaksojen enimmäiskeston laskentaan ja painottaneen, että kyse on tietystä maastapoistamispäätöksestä, jonka täytäntöönpanosta on ollut kyse. Tuomioistuin ei ilmeisesti kuitenkaan ole ottanut kantaa siihen, miten säilöönoton enimmäiskesto lasketaan tilanteessa, jossa ulkomaalainen tekee uuden turvapaikkahakemuksen sen jälkeen, kun aikaisempi hakemusprosessi ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Analogisesti EUT:n Aroja-ratkaisuun nähden tulisi esitettyä 127 §:ää sisäministeriön näkemyksen mukaan tulkita säilöönoton enimmäisaikoja laskettaessa siten, että aikaisemman prosessin aikaista säilöönottoa ei oteta huomioon enimmäiskestoa laskettaessa, jos hakija joudutaan ottamaan säilöön uuden turvapaikkaprosessin aikana.

Uuden säilöönottopäätöksen tekeminen säilöönoton yleisen edellytyksen muuttuessa

Etelä-Karjalan käräjäoikeus toteaa, että tähän asti säilöönoton yleisen edellytyksen muuttuessa ei ole tehty uutta päätöstä säilöön ottamisesta, joten hallituksen esityksen maininta tästä tarkoituksesta (HE s. 77) tulee jonkin verran lisäämään käsittelyjen määrää. Maininta tuo kaivattua selkeyttä oikeustilaan.

Helsingin käräjäoikeus katsoo, että kun enimmäisajan laskeminen perustuu 127 §:n mukaan säilöönottopäätökseen ja jos esityksen mukaan säilöönottopäätös tulisi aina tehdä uudelleen yleisen edellytyksen vaihtuessa, on riski siitä, että tätä määräaikaa tulkitaan viranomaisissa eri päätöksestä lukien. Helsingin käräjäoikeus katsoo, että vapaudenmenetyksen määräajan laskemisen perusteesta ja siihen liittyvästä viranomaisen velvollisuudesta tehdä uusi päätös tulisi säätää yksiselitteisesti. Helsingin käräjäoikeus huomauttaa, että epäselväksi jää, tuleeko uudesta säilöönottopäätöksestä aina ilmoittaa käräjäoikeuteen ja tuleeko asia käsitellä käräjäoikeudessa kuten ulkomaalaislain 124 §:ssä säädetään, eli lähtökohtaisesti neljän vuorokauden kuluessa säilöön ottamisesta.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

Poliisihallitus ja **Kaakkois-Suomen poliisilaitos** kiinnittävät huomiota tarpeeseen tehdä uusi säilöönottopäätös yleisen edellytyksen muuttuessa. **Kaakkois-Suomen poliisilaitos** katsoo, että vaatimus uuden säilöönottopäätöksen tekemisestä aina yleisten edellytysten muututtua vastaanottodirektiivin järjestelmästä paluudirektiivin järjestelmään tai päinvastoin, lisää merkittävästi byrokratiaa ja on erittäin altis virheellisille menettelyille. **Poliisihallitus** katsoo, että tulisi täsmentää, tuleeko uusi päätös tuomioistuimen vahvistettavaksi säilöönotto-oikeudenkäyntimenettelyssä. Mikäli näin on tarkoitettu, se lisää säilöönotto-oikeudenkäyntien määrää säilöönottoyksikköpaikkakunnilla.

> **Sisäministeriön** käsityksen mukaan säilöönoton yleisen edellytyksen muuttuessa on tehtävä uusi säilöönottoa koskeva päätös. Tämä on kirjattu esityksen perusteluihin, mutta se voitaisiin nostaa lakiin. Uusi säilöönottoa koskeva päätös tulisi perusteen muuttuessa tehdä viipymättä. Kyse ei kuitenkaan voisi olla täysin reaaliaikaisesta toiminnasta, mutta asiassa tulisi tehdä uusi päätös viipymättä, kun tieto perusteen muuttumisesta tulee viranomaisen tietoon.
>
> Sisäministeriö katsoo, että ehdotettuun 117 a §:n 2 momenttiin voitaisiin lisätä seuraava säännös:
>
> *Jos 1 momentissa tarkoitettu yleinen edellytys säilöönoton aikana muuttuu, tehdään uusi 123 §:ssä tarkoitettu säilöönottopäätös, joka käsitellään siten kuin 124 §:ssä säädetään.*

Poliisihallitus ja **Helsingin poliisilaitos** kiinnittävät huomiota tilanteisiin, joissa hallinta-asetuksen mukainen viiden viikon säilöönottoaika osoittautuisi haasteelliseksi esim. jos toinen jäsenmaa ei suostu vastaanottamaan siirrettävää tai siirto viivästyy säilöön otetun oman toiminnan vuoksi. Helsingin poliisilaitos pyytää selkeyttämään sitä, voidaanko hallinta-asetuksen mukainen säilössäpitoaika ylittää, jos siirto ei onnistu esimerkiksi siirrettävän aggressiivisen käyttäytymisen vuoksi. Poliisihallituksen taholta puolestaan tulkitaan käsillä olevissa tilanteissa lainsäädännön mahdollistavan pidemmän säilössä pitämisen toisella perusteella, jos siirto ei onnistu esimerkiksi siirrettävän aggressiivisen käyttäytymisen vuoksi.

> **Sisäministeriö** toteaa, että sen käsityksen mukaan ei ole estettä soveltaa turvapaikanhakijaan esimerkiksi ensin hallinta-asetuksen mukaista säilöönottoa (edellyttäen, että hallinta-asetuksen mukaiset säilöönoton edellytykset täyttyvät) ja tämän jälkeen jotakin muuta 121 §:n mukaista säilöönottoperustetta, jota voidaan soveltaa 117 a §:n 1 momentin 1 kohdan yleisen edellytyksen puitteissa. Näissä tilanteissa on kyse EU:n vastaanottodirektiivin mukaisesta säilöönotosta. Voimassa olevan 127 §:n 2 momentin mukaan säilöönoton yhteenlaskettu enimmäiskesto voi tällöin turvapaikanhakijan osalta olla 6 + 6 kk.

Lisäksi **Helsingin poliisilaitos** pitää tärkeänä lisätä 127 §:n 3 momenttiin, että säilöönottoa voidaan jatkaa 12 kuukaudella, jos säilössäpidon jatkaminen on välttämätöntä yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden taikka kansallisen turvallisuuden

turvaamiseksi. Huomioiden valitusprosessien kestot ja mahdollisuuden kesken täytäntöönpanovaihetta hakea turvapaikkaa, mikä keskeyttää täytäntöönpanon, on Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan tällainen peruste säilössäpitämisen jatkamiselle tärkeä.

> **Sisäministeriö** toteaa, että 127 §:n 3 momentin sääntely perustuu paluudirektiivin 15 artiklaan. Kyseisessä 3 momentissa on tällä hetkellä huomioitu paluudirektiivin sallima säilöönoton enimmäiskesto, joka on 6 + 12 kk. Jos säilöön otettu ei tee yhteistyötä palauttamisen toteuttamiseksi tai kolmannelta valtiolta ei saada tarvittavia paluuasiakirjoja ja maasta poistamisen täytäntöönpano viivästyy näistä syistä, säilöönottoa voidaan siis kuuden kuukauden jälkeen jatkaa enintään 12 kuukaudella. Jos henkilö muodostaa turvallisuusuhan, hänet pyritään poistamaan maasta heti kun se on mahdollista. Edellä mainituista syistä voi kuitenkin olla, että maasta poistaminen viivästyy. Tällöin säilöönottoaikaa voidaan jatkaa enintään 12 kuukaudella.
>
> Kuten edellä on todettu, EUT:n ratkaisun asiassa Aroja soveltaminen analogisesti turvapaikanhakijan säilöönottoon merkitsisi sisäministeriön näkemyksen mukaan sitä, että säilöönottoajan laskenta alkaisi alusta, jos henkilö tekee uuden turvapaikkahakemuksen. Tätä kysymystä ei tietojen mukaan kuitenkaan liene käsitelty EUT:ssa. Sisäministeriö toteaa lisäksi, että EU:n toimielimissä parhaillaan neuvoteltavassa paluuasetuksessa säädettäneen paluudirektiivin säilöönottoaikoja pitemmistä säilöönottoajoista.

4. Henkilötuntomerkkien ottaminen

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelylle on oltava myös tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen käsittelyperuste ja että tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta edellyttää, että henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen ja että sääntely on välttämätöntä ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Oikeusministeriö katsoo, että valiokuntavaiheessa on hyvä varmistua henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta ja tietosuoja-asetuksen edellytysten täyttymisestä.

Oikeusministeriö toteaa edelleen, että yleistasoinen kuvaus jättää epäselväksi, miten sääntelyehdotus täyttää perustuslakivaliokunnan edellytykset biometristen tietojen käsittelylle. Kansallisessa sääntelyssä tulee varmistua suojatoimista erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyyn liittyen. Esitys jättää jossain määrin epäselväksi, mitä suojatoimia sovellettaisiin uusien biometristen tietojen käsittelyyn. Esityksen perusteella myös 150 d §:ään liittyen voitaisiin käsitellä henkilön biometrisiä tunnisteita, vaikkakaan poliisilla ei olisi todennäköisesti niitä käytössä tallennettavaksi SIS-järjestelmään. Arviointi on niin yleisellä tasolla, että jää avoimeksi, miten ehdotettu sääntely tältä osin täyttää biometristen tietojen käsittelyn edellytykset.

Sisäministeriö toteaa, että 131 §:n 1 momenttiin ehdotettavat uudet tilanteet ovat pääsyn epäämisen ja maahantulokiellon määräämisen osalta samankaltaisia kuin jo nyt 131 §:ssä säädetyt maasta poistamista koskevat tilanteet. Ulkomaalaislain 131 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään poliisin ja rajatarkastusviranomaisen oikeudesta kerätä henkilötuntomerkit, kuten sormenjäljet ja valokuva ulkomaalaisesta, joka on päätetty käännyttää tai maasta karkottaa. Poliisin rekisteriin kerätään ja tallennetaan siten jo nykyisellään biometriset tiedot ulkomaalaisista, joille on tehty palauttamispäätös ja joille on mahdollisesti määrätty tässä yhteydessä maahantulokieltokielto. Maahantulokielto määrätään erillään maastapoistamispäätöksestä huomattavasti harvemmin. Ehdotetut kynnykset henkilötuntomerkkien ottamiseen liittyvät kiinteästi, aiempien samankaltaisten tilanteiden tavoin, vireillä oleviin prosesseihin, ja niiden voidaan arvioida olevan oikeasuhtaisia laissa asetettuihin tavoitteisiin nähden.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on lausunnossaan todennut, että ehdotetussa 131 §:n 1 momentin 7 kohdan tilanteessa, jossa yleinen edellytys turvaamistoimen määräämiselle 117 a §:n 1 momentin perusteella täyttyy, tulee toimen oikeasuhtaisuus ja välttämättömyys turvaamistoimesta päättävän viranomaisen toimesta arvioiduksi 117 a §:n 1 momentissa edellytetyin tavoin turvaamistoimen määräämisen yhteydessä. Samalla arvioidaan myös biometristen tietojen ottamisen välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus.

Esityksellä ei olla luomassa uutta tietokantaa, vaan uusilla perusteilla otettavat henkilötuntomerkit talletettaisiin olemassa olevaan tietokantaan. Ulkomaalaislain 131 §:ssä tarkoitetut henkilötuntomerkit tallennetaan poliisin ylläpitämään rekisteriin ja niiden käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa. Voimassa olevassa 131 §:n 2 momentissa säädetään tietojen tallentamisesta, säilyttämisestä ja poistamisesta sekä 4 ja 5 momentissa tietojen luovuttamisesta. Näihin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia.

5. Oleskeluluvan epääminen muutoksenhakemenettelyn aikana (36 b §)

Ulkoministeriö katsoo, että vaikka lainsäädännössä voidaan asettaa menettelyllisiä rajoituksia peräkkäisten hakemusten käsittelylle, sääntelyn soveltamisessa on tärkeää varmistaa, etteivät tällaiset rajoitukset estä palautuskiellon ja muiden perus- ja ihmisoikeusvaikutusten tosiasiallista ja yksilöllistä arviointia silloin, kun hakemuksessa esitetään uusia tai olennaisia seikkoja. Ulkoministeriö nostaa esiin oikeusperiaatteita ja oikeuskäytäntöä, jonka valossa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, ettei sääntelyn soveltaminen johda kategorisiin ratkaisuihin tilanteissa, joissa yksilöllinen arviointi olisi perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden näkökulmasta tarpeen.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiinnittää huomiota ihmiskaupan uhrien ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden asemaan 36 b §:n ja 40 §:n muodostamassa sääntelykokonaisuudessa. Suomessa oleskelevan mahdollisuutta saada lupaedellytysten täyttyessä oleskelulupa perhesiteen perusteella tai työnantajan moitittavan menettelyn perusteella (54 b §) ei myöskään tule rajoittaa.

Suomen Asianajajat toteaa, että kerran kielteisen jatkolupapäätöksen tai luvan peruuttamispäätöksen saanut ei voi enää saada uutta oleskelulupaa edes uudella hakemuksella ennen kuin on poistunut maasta. Se katsoo, että esityksessä ei riittävästi perustella näin merkittävän muutoksen tarpeellisuutta maassa pitkään asuneiden ulkomaalaisten oikeuksien, kuten perhe-elämän suojan tai yksityiselämän suojan kannalta.

> **Sisäministeriö** toteaa, että 36 b §:ää koskeva ehdotus turvaa yksilöllisen arvioinnin. Lisäksi huomiota on syytä kiinnittää 36 e §:ään, jonka perusteella oleskelulupa voidaan kuitenkin myöntää, jos oleskeluluvan epääminen olisi kaikki asiaan vaikuttavat seikat ja olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta eikä myöntämättä jättäminen ole tarpeen yleisen lainkuuliaisuuden, maahanmuuton hallinnan tai sisäisen turvallisuuden vuoksi.
>
> Hallituksen esityksessä HE 26/2024 vp avataan 36 e §:n tarkoitusta varautumisessa tilanteisiin, joissa oleskeluluvan epäämiselle ei olisi olosuhteet huomioon ottaen hakijan, viranomaisten tai yhteiskunnankaan kannalta järkevää syytä tai perustetta, vaikka lain sanamuodon mukaan se tulisi evätä. Kyseisessä esityksessä kiinnitetään huomiota erityisesti tilanteisiin, joissa ihmiskaupan uhrille tai 52 d §:ssä tarkoitetulle laittomasti maassa oleskelleelle ja työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle harkitaan oleskeluluvan myöntämistä.
>
> Sisäministeriö toteaa lisäksi, että oleskeluluvan epäämisestä haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella säädetään erikseen 36 c §:ssä. Tähän sääntelyyn ei ehdoteta muutoksia.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Pakolaisneuvonta ja Amnesty International katsovat, että 36 b §:n 1 kohtaan ehdotettua muutosta ei tule tehdä, vaan sen sijaan tulisi muuttaa lain 40 §:ää. Amnestyn mukaan tulisi poistaa erottelut laillisen oleskelun ja oikeuden oleskella välillä sekä katsoa henkilön oleskelevan maassa laillisesti valitusprosessin ajan, kun maastapoistamispäätös ei ole täytäntöönpantavissa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää kohtuuttomana, että oleskelulupa evättäisiin esim. tilanteessa, jossa tuomioistuin on kieltänyt täytäntöönpanon ja sallinut hakijan oleskelun tuomioistuimen käsitellessä asiaa tai jos ylikansallinen ihmisoikeussopimusvalvontaelin on pyytänyt Suomea pidättäytymään väliaikaisesti valittajan maasta poistamisesta.

> **Sisäministeriö** toteaa, että 36 b § sisällytettiin lakiin hallituksen esityksellä HE 26/2024 vp. Nyt ehdotettavalla 36 b §:n 1 momentin 1 kohdan muutoksella täy-

dennetään aiempaa muutosta. Ehdotettavan 36 b §:n säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 71-72) avataan tarkemmin sitä, miksi nyt ehdotettavaa säännösmuotoilua ei ollut mahdollista kirjoittaa pykälään jo alun perin.

6. Oleskeluluvan epäämisen kohtuuttomuus (36 e §)

Lapsiasiavaltuutettu kiinnittää huomiota lapsen edun huomioon ottamiseen erityisesti karkottamispäätöksen nopeuttamisen ja ehdotetun 36 e §:n muutoksen yhteydessä. Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että lapsen edun huomioon ottaminen edellyttää aina tapauskohtaista kokonaisharkintaa. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että velvoite ottaa lapsen etu ensisijaisesti huomioon oleskeluluvan epäämisen kohtuuttomuutta harkitessa tulisi ilmetä täsmällisemmin vähintäänkin ehdotuksen säännöskohtaisista perusteluista.

Amnesty International toteaa, että ulkomaalaislain 146 §:ssä tarkoitettu kokonaisharkinta on huomattavasti kattavampi kuin oleskelulupapäätöksen yhteydessä tehtävä kohtuullisuusharkinta. Lisäksi ehdotus tarkoittaisi, että maasta poistaminen saattaisi perustua vanhentuneeseen kokonaisharkintaan, joka ei kuvasta päätöksen kohteena olevan henkilön ajantasaista tilannetta. Kyseeseen saattaisi tällöin tulla tilanne, jossa loukattaisiin perus- ja ihmisoikeuksia, kuten lapsen oikeuksia tai oikeutta perhe-elämään.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että jokaiseen Maahanmuuttoviraston päätökseen, jolla oleskelulupaa ei myönnetä, ja jonka on tarkoitus johtaa henkilön maasta poistamiseen, on tehtävä erillinen maastapoistamispäätös ja siihen liittyvä 146 §:ssä tarkoitettu kokonaisharkinta. Jos ulkomaalainen on aiemman päätöksen jälkeen esittänyt uusia perusteita liittyen samaan asiaan, taikka hakenut oleskelulupaa eri perusteella, tulee hänen saada myös ko. perusteiden vaikutus oleskeluluvan myöntämiselle tuomioistuimen harkittavaksi.

Pakolaisneuvonta katsoo, että kielteisen oleskelulupapäätöksen yhteydessä, johon liittyy ulkomaalaisen maasta poistaminen, tulee aina tehdä uusi maastapoistamispäätös. Tämä on välttämätöntä tehokkaiden oikeussuojakeinojen sekä ajantasaisen ja asianmukaisen kokonaisharkinnan turvaamiseksi.

Sisäministeriö toteaa, että esityksessä ehdotetaan, että tilanteessa, jossa jo aiemmin on tehty maastapoistamispäätös, ei enää tehtäisi uutta vastaavaa päätöstä, vaan yksinomaan oleskelulupaa koskeva päätös (36 e §). Ehdotus vastaa EU:n menettelyasetuksessa omaksuttua lähtökohtaa yhden palautuspäätöksen tekemisestä. Menettelyasetuksen 37 artiklassa säädetään, että tilanteessa, jossa palauttamispäätös tai muu palaamiseen velvoittava päätös on tehty jo ennen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tekemistä, tämän artiklan mukaista palauttamispäätöstä ei edellytetä.

Ehdotuksen mukaan edellä kerrotussa tilanteessa tehtäisiin voimassa olevan 36 e §:n mukainen harkinta, jossa kuitenkin tulisi huomioon otetuksi myös 146 §:n mukainen harkinta. Näin on hallituksen esityksen HE 26/2024 vp perustelujen mukaan siitä syystä, että jos maasta poistaminen ei 146 §:n perusteella ole mahdollista, ei myöskään oleskelulupaa ole syytä evätä. Lapsen etu ja perhe-elämän suoja tulevat siis myös 36 e §:n mukaisessa harkinnassa huomioon otetuiksi jo voimassa olevan sääntelyn perusteella.

Kaikkea ulkomaalaislain mukaista päätöksentekoa koskee ulkomaalaislain 6 §:n 1 momentti, jonka mukaan ”tämän lain nojalla tapahtuvassa päätöksenteossa, joka koskee kahdeksaatoista vuotta nuorempaa lasta, on erityistä huomiota kiinnitettävä lapsen etuun sekä hänen kehitykseensä ja terveyteensä liittyviin seikkoihin”.

Sisäministeriö muistuttaa, että henkilöllä on 190 §:n mukaan oikeus valittaa saamastaan oleskeluluvan epäämistä koskevasta päätöksestä.

7. Karkottamispäätöksen täytäntöönpanon nopeuttaminen

Ulkoministeriö toteaa, että EIS:n 13 artiklassa säädetään tehokkaan oikeussuojakeinon edellytyksistä. EIT:n oikeuskäytännön mukaan tehokkaan oikeussuojakeinon tulee olla järjestetty siten, että sen käyttö on hakijalle tosiasiallisesti mahdollista ja että menettely tarjoaa riittävät takeet hänen esittämiensä väitteiden asianmukaiselle arvioinnille. Ulkoministeriö katsoo, että ehdotettu sääntely voisi joissakin karkottamista koskevissa tilanteissa muodostaa haasteita EIT:n oikeuskäytännössä edellytetyn tehokkaan oikeussuojakeinon toteutumiselle. Ulkoministeriö katsoo, että sääntelyn soveltamisessa voi olla tarpeen varmistaa, että oikeusturva toteutuu riittävällä tavalla myös tilanteissa, joissa täytäntöönpano tapahtuu nopeasti. Ulkoministeriö katsoo, että olisi tullut harkita, olisiko sääntelyä tarpeen täydentää rajatulla tapauskohtaisella joustolla erityistilanteiden varalta.

Helsingin hallinto-oikeus kiinnittää huomiota karkottamispäätöksen nopeuttamisen johdosta tehtävien täytäntöönpanon kieltämistä ja keskeyttämistä koskevien hakemusten määrän kasvamiseen. Työmäärän kasvuun vaikuttavat myös muut ulkomaalaislakiin tehdyt ja ehdotetut kiristykset. Arvion mukaan ehdotetussa tilanteessa täytäntöönpanokieltohakemusten arviointi olisi myös nykyistä työläämpää.

Itä-Suomen hallinto-oikeus toteaa, että hallinto-oikeudessa tehtävä täytäntöönpanoharkinta nyt esitettävien karkotusten osalta olisi huomattavasti työläämpää kuin tällä hetkellä käännyttämisen yhteydessä tehtävä täytäntöönpanoharkinta. Täytäntöönpanoharkinta nyt esitettävien karkotusten osalta olisi huomattavasti työläämpää myös verrattuna jo voimassa olevaan rikosperusteisten karkottamispäätösten täytäntöönpanoharkintaan. Nyt esitettävien karkotuspäätösten täytäntöönpanoharkinta vaatii siis lähes

jokaisen vireille tulevan ulkomaalaisvalituksen kohdalla asiaan perehtymistä sillä tarkkuudella, onko asialle syytä tehdä täytäntöönpanokielto vai ei. Päätösten arvioituun määrään ja päätösharkinnan työläyteen nähden hallituksen esityksen mukainen laskennallinen arvio uudistuksen kustannusvaikutuksesta hallinto-oikeuksille vaikuttaa alimitoitetulta.

Amnesty International toteaa, että kansainvälistä suojelua saaneiden kohdalla karkottamistilanteissa on erityinen riski sille, että maastapoistaminen loukkaa ehdotonta palautuskieltoa eli aiheuttaa karkotettavalle vaaran joutua vakavien ihmisoikeusloukkausten kohteeksi paluumaassa, johon nähden hän on aiemmin saanut suojelua. Amnesty huomauttaa lisäksi, että kyseinen epäselvä laintila johtaa myös muihin, mahdollisesti odottamattomiinkin kohtuuttomiin tilanteisiin esimerkiksi sovellettaessa asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä, ja mainitsee esimerkkeinä asumistuen tai opintotuen lakkautuksen.

> **Sisäministeriö** toteaa, että käsillä olevan esityksen ehdotukset karkottamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta eivät koske henkilöitä, jotka hakevat kansainvälistä suojelua tai joilta on poistettu kansainvälisen suojelun asema. Hallituksen esityksen 52/2026 vp 200 a §:ssä ehdotetaan säädettävän sellaisen maasta karkottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta, joka liittyy kansainvälisen suojelun poistamista koskevaan päätökseen.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että henkilöiden siteet ja kotoutuminen Suomeen sekä mahdollinen haavoittuva asema puoltavat sitä, että karkottaminen ei olisi täytäntöönpantavissa ennen kuin asia on ehditty käsitellä myös hallinto-oikeudessa. Valtuutettu katsoo, että tulisi välttää sääntelymuutoksia, jotka tarpeettomasti lisäävät tuomioistuinten työmäärää, ja laadukkaan menettelyn toimintaedellytykset turvata.

Pakolaisneuvonta vastustaa ehdotettua karkottamispäätöksen täytäntöönpantavuutta koskevaa muutosta. Se katsoo, että maastapoistamispäätöksen täytäntöönpantavuus eli se, milloin henkilö voidaan poistaa maasta, on olennainen seikka oikeusturvan ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen kannalta. Karkottamispäätöksen täytäntöönpanossa on kyse merkittäviä perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia omaavasta sääntelystä, jonka tiukennukselle ei ole esityksessä esitetty mitään tarvetta tai perustetta.

Suomen Asianajajat pitää karkottamispäätösten täytäntöönpanon nopeuttamista koskevan ehdotuksen taloudellisten vaikutusten arviointia puutteellisena ja arviota resurssitarpeista epärealistisena. Se toteaa, että yhden täytäntöönpanon kieltoa koskevan hakemuksen ratkaisemiseen kuluu yhdeltä esittelijältä ja yhdeltä tuomarilta arviolta yksi työpäivä. Sen mukaan valitusten käsittelyajat pitenevät entisestään, kun jo muutoinkin rajallisia resursseja tulee käyttää täytäntöönpanon kieltoa koskevien hakemusten käsittelyyn.

Sisäministeriö toteaa, että ehdotettu muutos koskien karkottamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta on laadittu ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan aiemmin vastaavankaltaisessa asiassa esittämät näkemykset. Ehdotetun menettelyn on arvioitu takaavan oikeusturvan, sillä päätöksen täytäntöönpantavuus jää riippumaan tuomioistuimen täytäntöönpanokieltohakemuksen johdosta antamasta ratkaisusta. Asiaa on käsitelty esityksen säätämisjärjestysperusteluissa (s. 108-111). Perustuslakivaliokunta ei tämän esityksen yhteydessä ole ottanut asiaan kantaa.

8. Palautuskielto

Ulkoministeriö katsoo, että ehdotetun sääntelyn soveltamisessa on varmistettava, että palautuskiellon arviointi tehdään kaikissa maasta poistamista koskevissa tilanteissa oma-aloitteisesti, yksilöllisesti ja ajantasaisesti ennen täytäntöönpanoa. Sääntelyn ja sen soveltamiskäytäntöjen tulee turvata se, ettei maasta poistamista panna täytäntöön tilanteissa, joissa EIS:n 2 tai 3 artiklan vastaisen kohtelun riskiä ei ole voitu riittävällä varmuudella sulkea pois. Lisäksi muutoksenhakujärjestelmän ja täytäntöönpanosääntelyn tulee kokonaisuutena varmistaa, että palautuskiellon arviointi voidaan saattaa tuomioistuimen tehokkaan ja oikea-aikaisen kontrollin kohteeksi ennen poistamisen toteuttamista.

Amnesty International katsoo, että selkeyden ja kiellon ehdottoman sitovuuden vuoksi ulkomaalaislaissa on säilytettävä maininta palautuskiellosta kaikissa tilanteissa. Mikäli pääsyn epääminen poistettaisiin palautuskieltoa koskevasta pykälästä, se tekisi laintilan epäselväksi lain soveltajalle, kun muut tilanteet kuitenkin yhä mainitaan. Se, että tämä tulee ilmi Schengen-rajasäännöstöstä ei ole riittävän selkeää lainsoveltamisen kannalta.

Sisäministeriö viittaa esityksen säätämisjärjestysperusteluissa karkottamispäätösten ja pääsyn epäämistä koskevien päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta todettuun. Maasta poistamisen täytäntöönpanossa viranomaisia velvoittaa perustuslain 9 §:n 4 momentissa ja ulkomaalaislain 147 §:ssä ilmaistu kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin perustuva palautuskielto. Pääsyn epäämisen osalta palautuskiellosta säädetään erikseen Schengenin rajasäännöstössä. Ulkomaalaislain 202 §:n 1 momentin mukaan lainvoimaista päätöstä tai päätöstä, joka tämän lain mukaan on muutoin pantavissa täytäntöön, ei saa panna täytäntöön, jos on syytä epäillä, että ulkomaalaisen palauttaminen alkuperämaahan tai muuhun maahan saattaa hänet 147 §:ssä tarkoitettuun vaaraan.

9. Siirtymäsäännökset

Itä-Suomen hallinto-oikeus toteaa, että esitetyssä ulkomaalaislain 36 b §:ssä tiukennettaisiin oleskeluluvan saamisen edellytyksiä, joten tältä osin esityksessä olisi syytä harkita siirtymäsäännöksen tarvetta lainmuutoksen voimaan tullessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn sovellettavasta lainsäädännöstä tai vaihtoehtoisesti perustella, miksi tässä tilanteessa ei tarvittaisi siirtymäsäännöstä.

> **Sisäministeriö** toteaa, että 36 b §:n osalta esityksessä ehdotetaan seuraavaa siirtymäsäännöstä:
>
> *Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan oleskelulupahakemukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 36 b §:n 1 momentin 1 kohtaa*.

Maahanmuuttovirasto kiinnittää huomiota siihen, että ulkomaalaislain 59 §:n 1 momentin 3 kohdan voimaantuloa koskevasta siirtymäsäännöksestä ei yksiselitteisesti ilmene, että ratkaiseva hetki on hakemuksen vireyttäminen eikä sen ratkaiseminen, vaikka tämä on pääteltävissä hallituksen esityksen perusteluista. Lain soveltajan näkökulmasta siirtymäsäännöksen täsmentäminen tältä osin olisi toivottavaa oikeusvarmuuden ja yhdenmukaisen soveltamiskäytännön varmistamiseksi.

> **Sisäministeriö** toteaa, että kuten Maahanmuuttoviraston lausunnossa todetaan, hallituksen esityksen perusteluista on pääteltävissä, että siirtymäsäännöksen tarkoituksena on, että uusi 59 §:n 1 momentin 3 kohta koskisi 1.7.2027 jälkeen vireytettyjä hakemuksia. Esityksen Voimaantulo-kohdassa todetaan, että ”kyseistä säännöstä sovellettaisiin muiden kuin tilapäistä suojelua saavien osalta vasta 1.7.2027 alkaen eli sellaisiin oleskelulupahakemuksiin, jotka olisi tehty kyseisen ajankohdan jälkeen.”

10. Teknisluonteinen yhteensovittaminen hallituksen esityksen HE 52/2026 vp kanssa

Helsingin hallinto-oikeus kiinnittää huomiota paktia koskevan hallituksen esityksen HE 52/2026 vp ja käsillä olevan esityksen yhteensovittamistarpeeseen erityisesti 147 a §:n, 193 §:n ja 200 b §:n osalta.

> **Sisäministeriö** pitää esitysten yhteensovittamista mainittujen pykälien osalta välttämättömänä. Asiaan on kiinnitetty huomiota esityksen kohdassa 12.1 (Esityksen riippuvuus muista esityksistä).
>
> Lisäksi sisäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että molemmissa esityksissä lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännöksiä, joissa viitataan uusiin EU-säädöksiin. Myös tältä osin voitaisiin harkita esitysten yhteensovittamista. Kyse on tämän esityksen 121 §:n 1 momentin 5 kohtaan ehdotettavasta viittauksesta hallintaasetukseen ja 127 §:n 1 momentin viittauksesta paluurajamenettelyasetukseen.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

Hallinta-asetus mainitaan ensimmäisen kerran hallituksen esityksen HE 52/2026 vp 9 §:ssä ja paluurajamenettelyasetus kyseisen esityksen 104 c §:ssä.

147 a §

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi hallituksen esityksessä HE 52/2026 vp. Käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan, että koko pykälä muutettaisiin. Tästä syystä ehdotetaan, että tässä esityksessä otettaisiin huomioon myös hallituksen esityksessä HE 52/2026 vp ehdotettavat muutokset. Tämä edellyttää muutosta lakiehdotuksen johtolauseeseen (147 a § laeissa 194/2015, ~~ja~~ 472/2024 ja / ,). Pykälä, jossa otettaisiin huomioon molempien esitysten muutosehdotukset, kuuluisi seuraavasti:

147 a §

Vapaaehtoisen paluun aika

Palauttamista koskevassa päätöksessä määrätään vähintään seitsemän ja enintään kolmenkymmenen päivän aika, jonka kuluessa kolmannen maan kansalainen voi poistua maasta vapaaehtoisesti. Vapaaehtoisen paluun aika lasketaan siitä, kun päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Aikaa voidaan erityisestä syystä pidentää.

Vapaaehtoisen paluun aikaa ei määrätä, jos:

1) kolmannen maan kansalaisen pääsy evätään tai hänet käännytetään välittömästi rajanylityksen yhteydessä;

2) kyse on käännyttämisestä tai maasta karkottamisesta rikosoikeudellisen seuraamuksen johdosta;

3) on olemassa 121 a §:ssä tarkoitettu pakenemisen vaara;

4) henkilön katsotaan olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle taikka kansalliselle turvallisuudelle;

5) oleskelulupahakemus on hylätty selvästi perusteettomana tai vilpillisenä; taikka

6) kysymys on 103 §:ssä tai menettelyasetuksen 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hylkäämisestä tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumisen vuoksi ~~tutkimatta jättämisestä~~ taikka tämän lain 101 §:ssä tarkoitetusta ilmeisen perusteettomasta hakemuksesta.

Paluurajamenettelyasetuksen 4 artiklan 5 kohdan mukaista vapaaehtoisen paluun aikaa pyydetään rajatarkastusviranomaiselta, joka tekee asiaan päätöksen.

Tätä pykälää ei sovelleta, kun päätös maahantulon estämisestä tai maasta karkottamisesta tehdään 10 luvun perusteella.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

VASTINE
25.5.2026

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

193 §

Koska hallituksen esityksessä HE 52/2026 vp muutetaan 193 § kokonaisuudessaan ja tässä esityksessä pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, tulisi ehdotettava uusi momentti lisättäväksi muutetun pykälän uudeksi 4 momentiksi. Johtolause kuuluisi tällöin seuraavasti: ”lisätään 193 §:ään, sellaisena kuin se on laissa / , uusi 4 momentti,”.

200 b §

Molemmissa esityksissä ehdotetaan lisättäväksi uusi 200 b §. Kyse ei kuitenkaan ole sisällöllisesti samasta asiasta ja olisi parempi, että lakiin lisättäisiin kaksi uutta pykälää: 200 b § ja 200 c §. Tästä syystä tässä esityksessä ehdotettavan 200 b §:n tulisi olla 200 c §. Tämä muutos tulisi ottaa huomioon myös lakiehdotuksen johtolauseessa. Johtolauseen ”lakiin uusi 200 b §” tulisi muuttaa muotoon ”lakiin uusi 200 c §”.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

VASTINE
25.5.2026

LIITE

VASTINEESSA 1. LAKIEHDOTUKSEEN ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ulkomaalaislain (301/2004) 201 b §, sellaisena kuin se on laissa 1022/2018, *muutetaan* 11 §:n 1 momentti, 36 b §:n 1 momentin 1 kohta, 59 ja 117 a §, 121 §:n 1 momentin 5 kohta, 127 §, 131 §:n 1 momentti, 142, 143 ja 145 §, 146 §:n 1 momentti, 146 a, 147 ja 147 a §, 148 §:n 1 momentin 10 ja 11 kohta, 149 b, 150, 150 a, 151, 152, 166–168, 168 a ja 169–171 §, 198 b §:n 2 momentti, 200 ja 201 a § sekä 205 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 11 §:n 1 momentti laissa 121/2018, 36 b §:n 1 momentin 1 kohta laissa 472/2024, 59 § osaksi laeissa 668/2013 ja 620/2020, 117 a §, 121 §:n 1 momentin 5 kohta, 127, 150, 150 a ja 151 § laissa 147/2025, 131 §:n 1 momentti laeissa 631/2011 ja 332/2016, 142 § laeissa 1214/2013, 121/2022 ja 1206/2022, 143, 168 ja 169 § laissa 565/2019, 145 §, 146 §:n 1 momentti sekä 146 a, 147 ja 149 b § laissa 1214/2013, 147 a § laeissa 194/2015, ~~ja~~ 472/2024 ja / , 152 § laeissa 1214/2013 ja 147/2025, 166, 167, 168 a ja 170 § laissa 360/2007, 171 § osaksi laeissa 501/2016, 620/2020 ja 147/2025, 198 b §:n 2 momentti ja 201 a § laissa 1022/2018, 200 § laissa 247/2025 ja 205 §:n 4 momentti laissa 332/2016, sekä

lisätään lakiin uusi 12 a §, 36 e §:ään, sellaisena kuin se on laissa 472/2024, uusi 2 momentti, lakiin siitä lailla 501/2016 kumotun 68 §:n tilalle uusi 68 §, lakiin uusi 68 a §, 148 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1214/2013, uusi 12 kohta, lakiin uusi 150 d ja 189 a §, 193 §:ään, sellaisena kuin se on laissa / ~~16/2017~~, uusi 4 momentti, lakiin uusi 200 c § sekä 206 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 675/2015, uusi 5 momentti seuraavasti:

59 §

Oleskeluluvan raukeaminen ja voimassaolon päättyminen

Oleskelulupa raukeaa, kun:

1) Maahanmuuttovirasto on päättänyt ulkomaalaisen maasta karkottamisesta;

2) ulkomaalainen saa Suomen kansalaisuuden;

3) oleskelun tarkoitus on muuttunut ja luvan haltijalle myönnetään uusi määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka 10 luvun mukainen oleskeluoikeus.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa raukeaa myös, jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio myöntää hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Oleskeluluvan voimassaolo päättyy, kun Maahanmuuttovirasto on päättänyt ulkomaalaisen oleskeluluvan peruuttamisesta.

Oleskeluluvan raukeamisesta ja voimassaolon päättymisestä tehdään merkintä ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmään.

117 a §

Turvaamistoimien määräämisen yleiset edellytykset

Ulkomaalaiseen voidaan kohdistaa 118–120, 120 a, 120 b, 121 ja 122 §:ssä tarkoitettu turvaamistoimi, jos se on välttämätöntä ja oikeasuhtaista:

1) hänen maahantulonsa tai maassa oleskelunsa edellytysten selvittämiseksi taikka hänen jättämänsä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteiden määrittämiseksi; taikka

2) hänen maasta poistamistaan tai siirtämistään koskevan päätöksen valmistelemiseksi tai täytäntöönpanon turvaamiseksi taikka muutoin maasta poistumisen valvomiseksi.

Ulkomaalaista, jolla on ollut oikeus oleskella maassa ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä ja jonka oleskeluoikeus jatkuu oleskeluoikeutta koskevan päätöksen muutoksenhakumenettelyn aikana, ei voida ottaa säilöön 1 momentin 2 kohdan perusteella. Säilöönotto tänä aikana on kuitenkin mahdollista 1 momentin 1 kohdan perusteella. Jos 1 momentissa tarkoitettu yleinen edellytys säilöönoton aikana muuttuu, tehdään uusi 123 §:ssä tarkoitettu säilöönottopäätös, joka käsitellään siten kuin 124 §:ssä säädetään.

Tässä luvussa tarkoitetun turvaamistoimen määrää poliisi tai rajatarkastusviranomainen. Myös Maahanmuuttovirasto voi määrätä 118 ja 120 a §:ssä tarkoitetun turvaamistoimen. Turvaamistoimen määrää Maahanmuuttoviraston ylijohtaja tai Maahanmuuttoviraston työjärjestyksessä määrätty esihenkilötehtävissä taikka vaativuudeltaan vastaavissa tehtävissä toimiva viraston virkamies. Ulkomaalaiselle, johon turvaamistoimi kohdistetaan, on ilmoitettava turvaamistoimen peruste.

Jollei jäljempänä toisin säädetä, turvaamistoimi on voimassa, kunnes maahantulon tai maassa oleskelun edellytykset on selvitetty taikka kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteet on määritetty, maasta poistamista tai siirtämistä koskeva päätös

on pantu täytäntöön taikka asian käsittely on muutoin päättynyt. Turvaamistoimi on kuitenkin heti määrättävä päättyväksi, jos se ei ole enää välttämätön päätöksenteon tai täytäntöönpanon turvaamiseksi.

121 §

Säilöön ottamisen edellytykset

Jos 118–120 ja 120 a §:ssä tarkoitetut turvaamistoimet eivät ole riittäviä, ulkomaalainen voidaan yksilöllisen arvioinnin perusteella ottaa säilöön, jos:

— —

5) säilöönotto perustuu ~~turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnasta, asetusten (EU) 2021/1147 ja (EU) 2021/1060 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 604/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1351, jäljempänä~~ hallinta-asetuksen 44 artiklaan;

— —

127 §

Säilöön otetun päästäminen vapaaksi

Asiaa käsittelevän viranomaisen on määrättävä säilöön otettu päästettäväksi heti vapaaksi, kun edellytyksiä säilössä pitämiselle ei enää ole. Hallinta-asetuksen nojalla säilöön otettuja hakijoita koskevista määräajoista säädetään asetuksen 45 artiklassa. ~~Rajalla tapahtuvasta palauttamismenettelystä ja asetuksen (EU) 2021/1148 muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2024/1349~~ Paluurajamenettelyasetukseen perustuvan säilöönoton kestosta säädetään mainitun asetuksen 5 artiklan 4 kohdassa.

Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua säilöönottopäätöksestä, joka perustuu hänen maahantulonsa tai maassa oleskelunsa edellytysten selvittämiseen taikka hänen jättämänsä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteiden määrittämiseen. Säilöönottoa voidaan jatkaa enintään kuudella kuukaudella, jos säilössäpidon jatkaminen on välttämätöntä yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden taikka kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto
Poliisiosasto

Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua säilöönottopäätöksestä, joka perustuu maasta poistamista koskevan päätöksen valmistelemiseen tai täytäntöönpanon turvaamiseen taikka muutoin maasta poistumisen valvontaan. Säilöönottoa voidaan jatkaa enintään 12 kuukaudella, jos säilöön otettu ei tee yhteistyötä palauttamisen toteuttamiseksi tai kolmannelta valtiolta ei saada tarvittavia paluuasiakirjoja ja maasta poistamisen täytäntöönpano viivästyy näistä syistä. Säilössäpidon jatkaminen edellyttää tällöin, että kohtuullinen mahdollisuus panna maasta poistaminen täytäntöön on edelleen olemassa.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun säilöönoton enimmäiskeston laskennassa ei oteta huomioon 2 momentissa tarkoitetun tai hallinta-asetukseen perustuvan säilöönoton kestoa. Myöskään 2 momentissa tarkoitetun säilöönoton tai hallinta-asetukseen perustuvan säilöönoton enimmäiskeston laskennassa ei oteta huomioon 3 momentissa tarkoitetun säilöönoton kestoa. Jos kuitenkin ulkomaalainen on otettuna säilöön oleskeluoikeutta koskevan päätöksen muutoksenhakumenettelyn aikana 117 a §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, otetaan edellä 2 momentissa tarkoitetun tai hallinta-asetukseen perustuvan säilöönoton kesto muutoksenhakumenettelyn ajalta huomioon 3 momentissa tarkoitetun säilöönoton enimmäiskeston laskennassa.

Jos käräjäoikeus on päättänyt säilöön otetun pitämisestä edelleen säilössä, viranomaisen on viipymättä ilmoitettava vapaaksi päästämisestä säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeudelle. Ilmoitus voidaan tehdä puhelimitse tai sähköisesti. Puhelimitse tehty ilmoitus on viipymättä toimitettava kirjallisena käräjäoikeudelle.

147 a §

Vapaaehtoisen paluun aika

Palauttamista koskevassa päätöksessä määrätään vähintään seitsemän ja enintään kolmenkymmenen päivän aika, jonka kuluessa kolmannen maan kansalainen voi poistua maasta vapaaehtoisesti. Vapaaehtoisen paluun aika lasketaan siitä, kun päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Aikaa voidaan erityisestä syystä pidentää.

Vapaaehtoisen paluun aikaa ei määrätä, jos:

1) kolmannen maan kansalaisen pääsy evätään tai hänet käännytetään välittömästi rajanylityksen yhteydessä;

2) kyse on käännyttämisestä tai maasta karkottamisesta rikosoikeudellisen seuraamuksen johdosta;

3) on olemassa 121 a §:ssä tarkoitettu pakenemisen vaara;

4) henkilön katsotaan olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle taikka kansalliselle turvallisuudelle;

5) oleskelulupahakemus on hylätty selvästi perusteettomana tai vilpillisenä; taikka

6) kysymys on 103 §:ssä tai menettelyasetuksen 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hylkäämisestä tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumisen vuoksi ~~tutkimatta jättämisestä~~ taikka tämän lain 101 §:ssä tarkoitetusta ilmeisen perusteettomasta hakemuksesta.

Paluurajamenettelyasetuksen 4 artiklan 5 kohdan mukaista vapaaehtoisen paluun aikaa pyydetään rajatarkastusviranomaiselta, joka tekee asiaan päätöksen.

Tätä pykälää ei sovelleta, kun päätös maahantulon estämisestä tai maasta karkottamisesta tehdään 10 luvun perusteella.